

SZÉLESEDŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS A MULTINACIONÁLIS LOGISZTIKAI KÉPZÉSBEN

Báthy Sándor¹

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen immár 14. alkalommal szervezték meg a „MAGLITE” tanintézetek közötti nemzetközi logisztikai információs kiképzési programot. A program célja évek óta változatlanul az, hogy a brit törzstiszti tanfolyamot végző logisztikai tisztek és a magyar (valamint az azóta a programba bekapcsolódó más nemzetek) logisztikai szakos hallgatói gyakorolják együttműködési lehetőségeiket a Befogadó Nemzeti Támogatás nyújtása és igénybevétele kapcsán.

E meghatározó célon kívül nem titkolt cél az, hogy lehetőséget teremtsen hallgatóknak és oktatóknak egyaránt egy fontos NATO partner logisztikai tervezési- és szervezési módszereinek elsajátítására, nyelvi ismereteik bővítésére, valamint a közös munka kapcsán a személyes kapcsolatteremtésre. A program tárgya is közel változatlan, nevezetesen a brit béketeremtő erők a Magyar Köztársaság területére történő beléptetése, elhelyezése majd az alkalmazási körzetbe történő előrevonása, s e feladat befogadó nemzeti támogatása.

Az elmúlt évben a Cseh Köztársaság Vyskovi Katonai Egyeteme Gazdasági Karának dékánja (ma az Egyetem rektora) Dr. Urbán Rudolf mk. ezredes és a Szlovák Köztársaság Liptoszentmiklósi Katonai Akadémiája Logisztikai fakultásának dékánja Martin Petruf mk. ezredes megismerkedtek a programmal és hangsúlyozták azon szándékukat, hogy néhány hallgatóval és tanárral szívesen kapcsolódnának az oktatási programhoz. Egyben kérték, hogy a brit és a magyar fél tegye lehetővé számukra, hogy a brit vezetésű multinacionális erők egy részét Csehországon és Szlovákián keresztül érkeztessék be Magyarországra, így lehetőséget teremtve számukra egy életszerű gyakorlás megszervezésére.

A brit és magyar gyakorlatvezetés rugalmasságát igazolja, hogy a kérésnek eleget téve átalakították a kiinduló helyzetet és ezzel lehetőséget teremtettek a cseh és szlovák kollégák bekapcsolódására. A gyakorlat megkezdése azaz március 14-e előtt mintegy egy hónappal érkezett igény

¹ Prof. Dr. Báthy Sándor ezredes, ZMNE Logisztikai tanszékvezető egyetemi tanár.

az olasz vezérkartól, hogy a kapcsolataink bővítése érdekében szeretnének egy gyakorlás kapcsán elemző-értékelő munkát végezni, az **Olasz Védelmi Akadémia** hallgatói és tanárai. Kézenfekvőnek látszott, hogy a Nemzetvédelmi Egyetemen jelentős múlttal rendelkező és jól prosperáló „**MAGLITE**” *programot ajánlja fel erre a célra a Nemzetvédelmi Egyetem Rektora*. Ez azért is természetesnek tűnt, mert a feladat szerint a brit erők meghatározó része **Triesztbe** érkezett meg tengeri úton és Horvátország illetve Szlovénia irányából tervezték megközelíteni Magyarországot.

Ilyen szervezési és nemzetközi egyeztetési procedúrák után immár öt nemzet részvételével került levezetésre 2003. március 14. és 25. között az előzőekben jelzett nemzetközi kiképzési program.

A program résztvevői:

- A magyar fél részéről a ZMNE VSZTK Logisztikai tanszéke állományából: a magyar fél programvezetője: Dr. Báthy Sándor ezredes és 6 tanár.
- A ZMNE HTK Szárazföldi hadműveleti-harcászati tanszék részéről: Komjáthy Lajos őrnagy és 2 hallgató.
- A ZMNE HTK Határrendészeti- és Védelmi tanszék részéről: 1 hallgató.
- A NATO logisztikai törzstiszti tanfolyam állományából 13 fő.
- Haditechnikai és mérésügyi tanszék egy hallgatója. A ZMNE BJKMFK állományából 8 hallgató.
- A MH ÖLTP részéről és a HM Elektronikai- Vagyonkezelő és Logisztikai Igazgatóság részéről, a Minisztériumok Tárcaközi Bizottságából 6 fő.
- A Brit Királyi Logisztikai Hadtest Logisztikai Iskolája részéről: Brig. Stiern, programvezető, helyettese: Lt Col Lanhan, és 14 gyakorló.
- Csehországból a Vyskovi Katonai Egyetem rektora, Dr. Rudolf Urbán mk. ezredes és 3 hallgató,
- Szlovákiából a Liptoszentmiklósi Katonai Akadémiáról Martin Petruf ezredes a logisztikai kar dékánja és 3 összekötő tiszt,

- Az Olasz Védelmi Akadémiáról 1 tanár és 3 hallgató.
- Angliába a hadműveleti feladat előkészítésére Dr. Réger Béla alezredes programvezető helyettes vezetésével 6 fő utazott ki.

Ebben a cikkben a program meghatározó résztvevőit szeretném néhány mondat erejéig bemutatni, és szólni arról, hogy a különböző nemzetek részvétele a programban milyen új szemléletet hozott, illetve felfogást eredményezett. Az együttműködő partner tömör bemutatásával az a célom, hogy érzékeltessem az olvasóval, mennyire különböző struktúrák és minőségek közös munkájáról van szó, ugyanakkor rávilágítsak arra, hogy a megoldandó feladat elérése érdekében már a szakma sarokköveinek hasonlósága is elég ahhoz, hogy képesek legyünk együtt gondolkodni és eredményt felmutatni.

A hadsereg szervezési elképzelésekben keleten és nyugaton egyaránt terjed az integráció messiásnak kikiáltott démona. Ez legtöbb helyen a szervezeti és létszám „karcsúsítás” fedőneveként válik közismertté. Nem volt kivétel ez alól a brit hadsereg és persze a hadsereget támogató logisztikai erők sem. Ennek jegyében öt szervezetből 1993-ban alakult meg a **logisztikai hadtest**, állományában partnerünkkel a **Királyi Logisztikai Iskolával**.

A Királyi Logisztikai Iskola a katonákat több fontos szakterületen készíti fel: légi forgalomirányító, lőszer-technikus, műszaki, szakács, gépjárművezető, kikötői gépész, telefonkezelő és futár, rádiókezelő /gépjárművezető, vasutas, tengerész/navigátor, hajómérnök, ellátásszervező, szállításszervező, ellátási specialista, üzemanyag-kezelő, gépjármű specialista.

Deepcutban van a hadtest kiképző központja, amely végzi a logisztikai szakemberek kiképzését szakácstól a gépjármű karbantartó katonán keresztül a Logisztikai Iskolán végző szakmai törzstisztig, akik képesek S4-G4 törzsekben szakfeladatok ellátására. Itt 3-6 hónapos tanfolyamokon szerzik meg a törzstisztek a szakma legmagasabb képesítését. Ezt csapatmunka után követi egy integrált tanfolyam, ami eredetileg egy éves időtartamú volt. Ebből kiemelték a békeműveletek logisztikai támogatásának problémakörét, aminek elvégzése kritérium lett a századosok részére az őrnagyi előléptetéshez. *A magyarországi képzést a tanfolyam csúcának tekintik, amit publikussá is tettek.*

A Brit törzstisztek feladata, hogy küldő nemzetként gyakorolják azokat a szakfeladatokat, amelyek egy hadosztály méretű kontingens

hadműveleti területre történő juttatásával, - itt megjegyzem, hogy békefenntartási feladatról van szó – és a műveleti területen való logisztikai támogatása megszervezésével járnak. Számukra Magyarország ideális befogadó országnak tekinthető, hiszen az amerikaiak jelentős tapasztalatokat szereztek ezen a téren, amelyeket a gyakorlások során kézséggel bocsátottak rendelkezésükre.

Ugyancsak izgalmas tapasztalásokat szerezhetnek az újonnan felvett NATO tagok számukra ismeretlen képességeiről a Befogadó Nemzeti Támogatás terén. Nem utolsó sorban fontos és érezhető törekvése a brit hallgatónak, hogy megismerkedjenek egy volt VSZ tagország hadikultúrájával, valamint kulturális és gazdasági helyzetével. A brit hallgatók még hazai környezetben kezdik el tanulmányozni Magyarország területének katonaföldrajzi, hadszíntéri sajátosságait és a kiküldött magyar összekötő tisztek segítségével szereznek ismereteket azokról a képességekről, amelyeket a magyar nemzetgazdaság és a honvédelmi szféra lehetőségként felajánlhat csapataik támogatására.

Az ismerkedés a magyar viszonyokkal az ALP-12 dokumentum szerint folyik, amelynek szellemében elsősorban azokat a képességeket keresik a brit partnerek, amelyeket igényelhetnek, illetve kérhetnek a **Magyar Kormánytól**, hogy részben vagy egészben bocsássa rendelkezésükre a feladat végrehajtása érdekében. A gyakorlások tapasztalata azt mutatja, hogy ezek mindenekelőtt a közlekedéssel és szállítással, valamint az elhelyezéssel kapcsolatos igényeket jelentik, és csak másodsorban vonatkoznak ellátási támogatásokra. Valószínűleg az angolszász hadikultúrával hozható összefüggésbe, hogy a vártnál kisebb mértékben igénylik, illetve mutatnak érdeklődést az egészségügyi támogatás lehetőségei iránt. Elgondolásukban *semmilyen különbséget nem tesznek a polgári és a katonai szektor által nyújtott támogatások között*, és ugyanúgy nem érznek biztonságbeli különbséget a katonai szervezet nyújtotta támogatás és a szerződésen alapuló szolgáltatás között.

Evidenciának tekintik, hogy a magyar jogrend minden tekintetben harmonizált a NATO partnerekével és semmilyen bürokratikus akadály nem nehezítheti a NATO szövetségből eredő kötelezettségvállalást. Érdemesnek tartom még megemlíteni, hogy a 14 gyakorlás során (gyakorlásonként 3-3 szindikátussal számolva) egyetlen esetben sem fordult elő, hogy valamelyik team azzal számolt volna, hogy *átveszik a Befogadó Nemzeti Támogatási erőforrások feletti ellenőrzést.* Ezt úgy is lehet értelmezni, hogy tökéletesen megbíznak Magyarországon mint NATO partnerben, a vállalt kötelezettségek teljesítése tekintetében.

*A gyakorlás második szakasza Magyarországra esik, ahol a magyar partnerekkel közösen szemrevételezik azokat az objektumokat, amelyek a csapatok összekovácsolásához, elhelyezéséhez, ki- és berakodásához, valamint készleteik és a logisztikai bázis telepítéséhez számításba vehetők. Ennek során elemzik az egyes objektumok szabad kapacitásait, és azokat a lehetőségeket, amelyeket úgymond „felajánlottak” számukra. Ennél a mozzanatnál esetenként **nem kellő mértéktartást tanúsítanak**, és olyan szállítási és mozgatási igényekkel lépnek fel, ami adott esetben indokolatlanul zavarhatná az ország normális béke gazdasági életét, ráadásul indokolatlan és semmivel nem igazolható terhet róna a civil lakosság hétköznapi életére. Rögtön meg kell azonban jegyezni, hogy ezeket a hallgatói idézőjelben tett túlkapasokat a brit tanárok rendre kiigazítják, kihangsúlyozva, **hogy nem háború van, nem műveleti területen, hanem egy befogadó szövetséges ország területéről és életéről van szó.***

Bizonyos értelemben már nem a szűk szakmai kérdésekhez tartozik, mégis meg kell említenem, hogy a többszöri gyakorlás során **egyetlen alkalommal sem fogalmaztak meg elmarasztaló gondolatokat** a magyarországi lehetőségekről, az objektumok állapotáról, sőt elismeréssel szóltak a partneri készségről és az együttműködés szervezettségéről.

*A gyakorlaton résztvevők közül másodikként a Cseh Köztársaság Vyskovi Katonai Egyeteme Gazdasági Karáról kell szólni. Mindenekelőtt azt szeretném tisztázni, hogy a Cseh Katonai felsőoktatás szinte ugyanabban a cipőben jár mint a magyar, nevezetesen az integráció és a folyamatos csökkentés igen keserű kenyerét eszi. A **Vyskovi Katonai Főiskola**, amelyet még az imént Egyetemként aposztrofáltam (amit azért tettem, mert a gazdasági karon becheller, master és PhD képzés is folyik) a cikk megírásának időszakában egyesül a **brünoi Katonai Egyetemmel** azzal a céllal, hogy egységes katonai felsőoktatás jöhessen létre.*

*A Vyskovi Főiskolával meglévő tudományos és kutatói együttműködés világított rá arra, hogy a Nemzetvédelmi Egyetem sokkal előrébb jár a NATO ismeretek képzésében és a multinacionális kötelékek logisztikai támogatásának megszervezése elméleti kérdéseinek kimunkálásában, ezért kérésüknek engedve lehetőséget teremtettünk számukra a programba való csatlakozáshoz. Kezdetben a bekapcsolódásuk arra korlátozódott, hogy a Németországból érkező erőket Csehországon és Szlovákián keresztül bocsássák a Magyar Köztársaság területére. **A legutóbbi gyakorlásán jelentős előrelépés volt, hogy egy cseh dandár felvonulását tervezhették meg, és ezzel a britekhez hasonlóan ők is a küldő ország szerepkörében gyakorolhattak.** Sajnálatos, hogy a résztvevő 3 fő kevesnek bizonyult ennek a feladatnak az ellátására, ezért a programhoz ké-*

sőbb kapcsolódó szlovákokkal közös csoportot kellett kialakítani, akik a gyakorláson több funkciót is betöltöttek nevezetesen gyakorolták a küldő nemzet feladatait, a befogadó nemzetét (átbocsátás) és résztvettek az integrált NATO mozgáskoordináló csoport munkájában is. A résztvevő hallgatók valamennyien doktoranduszok voltak és kitűnő felkészültségről és angol nyelvtudásról, valamint kommunikációs készségről tettek tanúbizonyságot a gyakorlás során.

A harmadik partner a Szlovák Katonai Akadémia logisztikai fakultása, amely szükségesnek érezte, hogy még a NATO tagság előtt bekapcsolódjanak egy multinacionális programba azzal a nem titkolt céllal, hogy elsajátítsák azokat a módszereket, amelyekkel egy ilyen program vezetése folyik, megismerkedjenek az alapvető NATO dokumentumokkal és szélesítsék együttműködésüket mint PFP ország a Szövetség országai-val.

Utójára de nem utolsó sorban az olasz partnerekről kell szólnom akikről nyugodtan mondhatom, hogy bizonyos értelemben új szint vittek a gyakorlásba. Már a hadműveleti helyzet beállítása során alapvető kérdésnek tekintették, hogy a britek saját szabályzataik vagy NATO dokumentumok alapján dolgoznak-e. Megnyugvással vették tudomásul, hogy *a gyakorláson a NATO dokumentumok vannak érvényben*, és mind küldő nemzet és mind a befogadó nemzet vonatkozásában a NATO elvek érvényesek. A gyakorlás kiinduló helyzetét reálisnak találták és természetesen nyugtázták hogy *Trieszt kikötő biztosításával ők a Befogadó Nemzet szerepkörében fognak gyakorolni.* Első találkozásukkor a britekkel mint **Küldő Nemzettel** azonnal kifejezték azt az igényüket (amit az ALP-12 egyértelműen megfogalmaz), hogy a britek pontosan adják meg azokat az erőket személy, anyag, eszköz bontásban, amelyet Triesztben kívánnak hajóból kirakni és vasúton továbbítani. Már olyan adatok megadását és tisztázását is követelték, amelyek a technikai megállapodás véglegesítésekor kerülhetnek szóba.

Nem elégedtek meg olyan nagyvonalú megfogalmazásokkal, hogy hány fő és hány technikai eszköz mozgatását kell biztosítani, és ragaszkodtak ahhoz is, hogy a britek a kikötői komplex szolgáltatáson belül pontosan fogalmazzák meg *mi történik a küldő nemzet erőivel és felelősségével*, és melyek azok amelyeket a kikötőt üzemeltető Befogadó Nemzetnek kell biztosítania. Ez a felfogás bizonyos mértékig a magyar és a többi nemzet számára is új dimenzióba helyezte a Befogadó Nemzetet, érzékeltetve azt, hogy a küldő és a Befogadó Nemzet között teljesen egyenrangú partneri kapcsolat van, és kötelezettségeik nem valamiféle

hierarchikus elkülönülésből, hanem a feladatból eredő természetes különbségből származnak.

Ez a példa azért volt hasznos valamennyi résztvevő számára, mert *érzékletessé tette azt az elvárást, hogy a Küldő Nemzetre vonatkozó eljárási módok és a Befogadó Nemzetre vonatkozó eljárási módok teljesen azonos értékűek* és közöttük rendező elvet csak az általános eljárási módok jelentenek, nevezetesen az ALP-12 a) és b) pontja². Ez a gyakorlat szempontjából azt jelenti, hogy a gyakorlatvezetésnek gondoskodnia kell egy olyan NATO parancsnoksági szerepkörben dolgozó csoportról, aki harmonizálja azokat a szuverén érdekeket, amelyek a résztvevő nemzeteknél jelentkeznek.

Úgy gondolom, hogy egy oktatási program ilyen mértékű kiszélesedése feltétlenül indokolja a hazai logisztikai vezetés szélesebb bevonását is a programba, ami elsősorban azt jelenti, hogy a szellemi és természetesen materiális támogatáson kívül a katonai logisztika meghatározó szereplői is (szárazföld, légierő, ÖLTP) következtetéseket vonhassanak le a gyakorláson hozott nemzeti elhatározásokból. Remélni szeretném, hogy a bővülő nemzetközi kapcsolatok és köztük Szlovákia NATO tagsága további lendületet adhat e program kiszélesedésére és olyan regionális integráló szerepet tölthet be, amelyen több nemzet katonai logisztikai vezetői egységes szemléletet nyerhetnek, a Befogadó Nemzeti Támogatás nélkülözhetetlenül fontos kérdéseiben.

² a) A Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS) tervezéséért és végrehajtásáért elsősorban a befogadó és küldő nemzetek, az illetékes NATO parancsnokokkal egyeztetve, felelősek.

b) A többnemzetiségű erők támogatásában a Főbb NATO Parancsnokok, vagy a kijelölt alárendeltjeik a felelősek a Befogadó Nemzeti Támogatás (HNS) tervezésének koordinálásáért.